

אלחאלק

באמצעות עו"ד עדי לוסטיגמן ואח'
רחוב שמואל הנגיד 27 ירושלים 94269
טלפון: 02-6222808; פקסי: 03-5214947

ה מע ר ע ר

נ ג ד

שר הפנים

באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צלאח א-דין 29, ת"ד 49029, ירושלים
טלפון: 02-6466194; פקסי: 02-6467011

ה מ ש י ב

הודעה מעדכנת מטעם המשיבים

1. כפי שפורט בסיכומי המשיבים, עניינו של הערעור בבקשת המערער ליתן לו רישיון לישיבת קבע בישראל.
2. בתמצית, וכפי שפורט בסיכומים, המערער נולד בירושלים בשנת 1959 ונרשם בשנת 1967 כתושב קבע בישראל. שלוש שנים לאחר מכן, בשנת 1970, יצא המערער מישראל ביחד עם משפחתו, השתקע בארצות הברית, קיבל תושבות קבע בארצות הברית וקיבל אף אזרחות אמריקנית מכוח אזרחות הוריו. המערער למד בארצות הברית ועבד בה כסוכן נסיעות ובסופרמרקט משפחתי. כל אחיו של המערער עדיין מתגוררים בארצות הברית, ובראיונות שנערכו לו הוא טען כי עד לשנת 1990 הוא התגורר דרך קבע בארצות הברית, ורק בשנת 1994 "החליט סופית להתגורר בארץ".
3. בשנת 1983 נישא המערער לתושבת אזור, ושבעת ילדיהם המשותפים נרשמו כתושבי האזור. בשנת 2001 נישא המערער לאישה נוספת, אף היא תושבת אזור, ושלושת ילדיהם המשותפים נרשמו גם הם כתושבי האזור.
4. כיוון שהמערער העתיק את מרכז חייו לארצות הברית משך שנים רבות מאוד ואף קיבל אזרחות אמריקאית, נמסר לו בשנת 1989 כי תושבותו בישראל פקעה. המערער לא ערער על החלטה זו, אך לאחר מספר שנים הגיש שוב בקשות לקבלת תעודת זהות.
5. בשנת 2010 הגיש המערער בקשה לקבלת רישיון לישיבת קבע בישראל. בקשתו של המערער סורבה. בשלב ראשון נבחן האם תושבותו של המערער פקעה. בחינה זו העלתה כי תושבות

הקבע שהייתה בידי המערער פקעה, והודעה על כך נמסרה לו עוד בשנת 1989, לאחר שהעביר את מרכז חייו למשך שנים ארוכות לארצות הברית וקיבל בה מעמד קבע ואזרחות. בשלב שני נבחנה אפוא בקשתו של המערער לקבלת רישיון לישיבת קבע בישראל. בבחינה זו נמצא כי כלל נסיבותיו של המערער מביאות למסקנה כי אין מקום להעניק לו רישיון לישיבת קבע בישראל, שכן זיקותיו המשמעותיות של המערער כיום הן לאיו"ש, ולא לישראל; למערער מעולם לא הייתה זיקה משמעותית למדינת ישראל שכן הוא עזב אותה בהיותו קטין וחי שנים רבות מחוץ לישראל; והמערער נשוי לשתי נשים ובכך עובר על חוקי מדינת ישראל.

6. על החלטה זו הגיש המערער עתירה מינהלית. בית המשפט קמא דחה את העתירה המינהלית, ואישר את החלטת המשיב. על פסק הדין הוגש הערעור דנן.

7. לאחר שהתקיים דיון אחד בערעור, הציע בית המשפט הנכבד לשקול מחדש את עניינו של המערער. המערער ושתי נשותיו זומנו לראיון, ובראיון זה (שאשתו הראשונה של המערער לא התייצבה אליו) טען המערער כי הוא התגרש מאשתו הראשונה. בראיון עלה כי שתי הנשים מתגוררות בדירות צמודות באותה קומה בבניין שבבעלותו של המערער, והוא אף משלם את תשלומי החשמל והמים עבור שתי הדירות. התרשמות המראינת הייתה כי המערער עודנו נשוי לשתי נשים, ולאחר שנשקלו פעם נוספת כלל הנסיבות הרלוונטיות, הוחלט שלא לשנות מההחלטה הקודמת בעניינו.

8. כאמור, הסיבות לכך שבקשתו של המערער נדחתה היו העובדה שהוא עזב את ישראל מבלי שהייתה לו מעולם זיקה משמעותית אליה; היעדר זיקה משמעותית גם כיום לישראל; והיותו של המערער ביגמיסט, אשר נשוי לשתי נשים תושבות אזור. לעניין זה צוין בהחלטה כי העובדה שהמערער שוהה לטענתו בישראל באופן בלתי-חוקי מזה שנים רבות, ואף שתי נשותיו וילדיו שוהים לטענתו בישראל באופן בלתי-חוקי, אינה יכולה להיחשב כזיקה המצדיקה מתן מעמד בישראל. הסיבה לכך מדיניות המשיב לפיה ככלל, שהות בלתי-חוקית בישראל אינה נשקלת כטעם המצדיק מתן רישיון ישיבה בישראל.

9. ביום 2.1.17 התקיים דיון נוסף בערעור, ובסופו הורה בית המשפט הנכבד כי המדינה תודיע בכתב איזה מעמד היה ניתן למערער בהתייחס לנהלים המקובלים אילו היה מוחלט להיעתר לבקשתו.

10. המשיבים מתכבדים להודיע כי המעמד שהיה ניתן למערער אילו היה מוחלט להיעתר לבקשתו (ככל שהיה עומד בתנאי המדיניות המרחיבה כפי שיפורט להלן) היה רישיון לישיבת ארעי מסוג א/5 למשך שנתיים, ולאחר מכן - בכפוף להוכחת מרכז חיים בישראל והעדר מניעות - רישיון לישיבת קבע. בעקבות דברי הח"מ שנרשמו בפרוטוקול הדיון, נבהיר זאת להלן.

11. בהתאם לתקנות הכניסה לישראל, התשל"ד-1974, יראו אדם כאילו השתקע מחוץ לישראל אם הוא שהה מחוץ לישראל משך 7 שנים רצופות, או קיבל רישיון לישיבת קבע במדינה זרה, או התאזרח במדינה זרה (במערער שבפנינו התקיימו לפחות שתיים מהחלופות הללו). בפסק הדין בבג"ץ 282/88 עווד נ' ראש הממשלה, פד"יי מב(2) 424 (1988) (להלן: הלכת עווד) קבע בית המשפט הנכבד כי אין הבדל בין תושבי מזרח ירושלים לבין תושבים אחרים במדינת ישראל, ותושבותם עשויה לפקוע אם העתיקו את מרכז חייהם למדינה זרה. זו נקודת המוצא הנורמטיבית, ובהתאם לה פועל המשיב.

12. במסגרת "נוהל שרנסקי", שאומץ בנוהל משרד הפנים מספר 5.2.0018, שעניינו "נוהל פקיעת אשרת רישיון לישיבת קבע", החליט שר הפנים להקל על תושבי מזרח ירושלים מנקודת מוצא זו, ולהעניק במקרים מסוימים רישיון לישיבת קבע למי שרשינו פקע. נוהל זה מתייחס למי ששהה מחוץ לישראל משך תקופה ארוכה, ואינו חל על מי שרכש רישיון לישיבת קבע במדינה זרה או התאזרח בה. הסיבה לכך ברורה: אם תושבותו של מי שנעדר מישראל משך תקופה ארוכה פוקעת, ייתכן שהוא ימצא עצמו בלא מדינת מושב. לעומת זאת, אם אותו אדם רכש רישיון לישיבת קבע במדינה זרה, או אף קיבל אזרחות במדינה זו, אין סכנה לכך שהוא יוותר נטול תושבות, והוא יכול לחיות את חייו במדינה שאליה בחר להגר.

13. לאחרונה החליט שר הפנים להקל עוד על מתן רישיון לישיבת קבע לתושבי מזרח ירושלים שתושבותם פקעה. בהתאם להחלטתו, שניתנה מכוח שיקול הדעת הרחב הנתון לו בחוק ובתקנות, קבע שר הפנים מדיניות מרחיבה בנוגע למתן רישיון ישיבה בנסיבות אלה, גם אם המבקש קיבל רישיון לישיבת קבע או התאזרח במדינה זרה. בהתאם למדיניות זו, אם המבקש שמר על זיקותיו לישראל, ככלל יינתן לו רישיון ישיבה בישראל (לאחר הוכחת מרכז חיים והשתקעות בישראל). שר הפנים קבע שני חריגים עיקריים למדיניות מרחיבה זו (מלבד מקרים שבהם הפונה לא שמר על זיקותיו לישראל): (1) מקרה שקיימת בו מניעה פלילית, בטחונית או אחרת; (2) כאשר התושבות פקעה מבלי שהמבקש היה תושב בפועל משך תקופה משמעותית בישראל - לדוגמא, אם עזב את ישראל מייד אחרי שקיבל את רשיונו לישיבת קבע.

14. עניינו של המערער נופל בגדר החריג השני שצוין לעיל. כאמור לעיל, המערער עזב את ישראל בשנת 1970, בהיותו בן 11, שלוש שנים בלבד לאחר שהפך לתושב ישראל. המערער מעולם לא החזיק בתעודת זהות ישראלית, מעולם לא נהנה בפועל מהזכויות הניתנות לתושבי ישראל ומעולם לא נשא בחובות המוטלות על תושבי המדינה. גם לאחר שבגר, המערער לא שב לישראל, ורק בהיותו בן 35, בשנת 1994 - לדבריו - החליט סופית לעבור לישראל. גם בתקופה שלאחר מכן, זיקותיו המשמעותיות של המערער הן לאיו"ש, ולא לישראל. המערער נשוי בנישואי ביגמיה לשתי תושבות איו"ש מזה שנים, וילדיו נרשמו כתושבי איו"ש. למעשה, פרט לעובדה שהוא מתגורר בישראל שלא כדיון, ואף נשותיו וילדיו מתגוררים

בישראל שלא כדין (בבית שבבעלותו), אין למערער כל זיקה לישראל. בנסיבות אלה, עניינו של המערער נופל בגדר החריגים שצוינו לעיל למדיניות המרחיבה שקבע שר הפנים.

15. ואכן, נוכח היעדר הזיקה בין המערער לישראל עד ליציאתו ממנה, והיעדר הזיקה בין המערער לישראל אף כיום, אין ספק שהחלטתו מהמדיניות המרחיבה שקבע שר הפנים היא למצער סבירה. ההצדקה להתייחסות המיוחדת לתושבי מזרח ירושלים שתושבותם פקעה, כפי שנקבעה על ידי שר הפנים, היא הזיקה שהייתה להם בעבר למדינת ישראל. בהיעדר זיקה של ממש בעבר בין המערער למדינת ישראל, אין כל הצדקה לנקיטת מדיניות מיוחדת כלפיו. גם אם נקבעה מדיניות מרחיבה למתן תושבות לתושבי מזרח ירושלים שתושבותם פקעה, אין פירוש הדבר שעל שר הפנים להיענות לכל בקשה שכזו. עניינו של המערער נופל בגדרי אחד החריגים שקבע שר הפנים למדיניותו המרחיבה, ואין בכך כל פגם.

16. למעשה, משמעות בקשתו של המערער היא איון מוחלט של דיני פקיעת התושבות. בקשתו של המערער נשענת כולה על טענתו כי כיוון שהוא תושב מזרח ירושלים, תושבותו לא פקעה בזמנו, או לחלופין - קיימת חובה על שר הפנים להשיב לו את תושבותו בכל עת שיחפוץ בכך. טענה זו סותרת חזיתית את הלכת עווד, שאושרה על ידי בית המשפט הנכבד במקרים רבים, ועל כן אין להולמה. בכלל שנקבע בהלכת עווד נפער פתח רחב על ידי שרי הפנים במרוצת השנים, ובפועל כיום במרבית המקרים אנשים שפקעה תושבותם יכולים לקבל רישיון לשיבת קבע בישראל, ככל שהם משתקעים בישראל. המערער מבקש להרחיב עוד פתח רחב זה, וכאמור - משמעות בקשתו היא למעשה איון מוחלט של הלכת עווד ושל דיני פקיעת התושבות.

17. לעניין זה נציין כי העובדה שהמערער שוהה שלא כדין בישראל משך שנים ארוכות מבלי שנקטו נגדו הליכי אכיפה, וזאת לאחר שבקשתו נדחתה כבר לפני שנים רבות, אינה יכולה להיחשב כעילה למתן רישיון לשיבת קבע בישראל. עקב הקרבה הגאוגרפית והחברתית בין חלק משכונות מזרח ירושלים לבין איו"ש, מציאות החיים מלמדת שבמקרים רבים מצליחים אנשים לשהות במזרח ירושלים משך שנים רבות בלא היתר ובניגוד לדין. מציאות זו אינה הופכת את שהייתם בישראל לשהייה כדין ואינה מחייבת ליתן להם היתרי שהייה. בענייננו, כאמור, שקילת כלל הנסיבות הובילה למסקנה כי גם במסגרת המדיניות המרחיבה הנקטת כיום, אין מקום ליתן למערער רישיון לשיבת קבע בישראל. החלטה זו היא סבירה ומידתית ואין מקום להתערב בה.

18. בשולי הדברים נציין כי אף אם יינתן רישיון לשיבת קבע למערער, אין פירוש הדבר מתן רישיון לשיבת קבע לנשיו. המערער נשוי בנישואי ביגמיה ועמדת המשיב העקבית, שאושרה על ידי בית המשפט הנכבד, היא כי נישואין מסוג זה אינם מקנים מעמד בישראל.

19. המערער אינו חסר תושבות, ואין הוא נטול אזרחות. אם ירצה בכך, יכול הוא לשוב למדינת אזרחותו - ארצות הברית. בהקשר זה, עניינו של המערער אינו מעלה נסיבות הומניטריות חריגות המצדיקות סטייה מהמדיניות המרחיבה-ממילא שנקבעה על ידי שר הפנים.

20. קיצורו של דבר - המערער היה בעבר תושב ישראל, אך העביר את מרכז חייו לארצות הברית ותושבותו פקעה. בארצות הברית חי המערער, בארצות הברית קיבל אזרחות, ובארצות הברית למד ועבד. זיקותיו של המערער בשנים האחרונות נתונות לאיו"ש, ומלבד העובדה שהוא, נשותיו וילדיו מתגוררים בישראל שלא כדין ובלא היתר, אין לו זיקה כלשהי למדינת ישראל ואף לא הייתה לו בעבר זיקה משמעותית למדינת ישראל. המשיבים סבורים כי כלל הנסיבות - לרבות היעדר זיקות משמעותיות של המערער לישראל בעבר, היותו ביגמיסט העובר על חוקי המדינה, והיעדר זיקות משמעותיות בינו לישראל בהווה - מובילות למסקנה כי החלטה על דחיית בקשתו הייתה סבירה ומידתית.

21. הודעה מעדכנת זו נתמכת בתצהירה של הגב' זיוונית פסקל, מרכזת ברשות האוכלוסין וההגירה.

היום, יום שלישי י"א שבט תשע"ז (07/02/17)

יצחק ברט, עו"ד

סגן בכיר בפרקליטות המדינה